

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību”

COM(2014) 167 final – 2014/0091 (COD)

(2014/C 451/18)

Ziņotājs: **Krzysztof PATER**

Līdzziņotājs: **Petru Sorin DANDEA**

Eiropas Parlaments 2014. gada 14. aprīlī un Padome 2014. gada 12. jūnijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību (pārstrādāta redakcija)”

COM(2014) 167 final – 2014/0091 (COD).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2014. gada 20. jūnijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 500. plenārajā sesijā, kas notika 2014. gada 9. un 10. jūlijā (10. jūlija sēdē), vienprātīgi pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Ņemot vērā vajadzību nodrošināt fondēto pensiju kā ES dalībvalstu pensiju sistēmas daļas ātrāku turpmāko attīstību, Komiteja atbalsta lielāko daļu priekšlikumu, kas izklāstīti Eiropas Komisijas dokumentos par PKUI II direktīvas projektu.

1.2. Komiteja ir gandarīta, ka lielākā daļa priekšlikumu, ko tā ir paudusi savā atzinumā par balto grāmatu “Atbilstīgu, drošu un noturīgu pensiju programma” ⁽¹⁾, ir ņemti vērā Komisijas priekšlikumā ⁽²⁾.

1.3. Tā kā EESK atzīst vajadzību pēc papildu veidiem, kā – gan kolektīvi, gan individuāli – uzkrāt pensiju, jo īpaši ņemot vērā prognozes par valsts pensijas samazināšanos, EESK uzsver, ka fondētiem pensiju plāniem, ko izveidoja sociālo partneru lēmumu rezultātā, var būt ļoti svarīga loma darba ņēmēju papildu pensijas nodrošināšanā.

1.4. Tomēr Komiteja iebilst pret dažiem ierosinātajiem direktīvas noteikumiem.

1.4.1. EESK nepiekrīt pieejai uzskatīt papildpensiju kapitāla uzkrāšanas institūcijas (PKUI) par tīri finanšu tirgus iestādēm – tādējādi netiek atzītas un ņemtas vērā to īpašās iezīmes. PKUI ir iestādes ar svarīgu sociālo funkciju. Tās ir lielā mērā atbildīgas par papildpensijas kapitāla uzkrāšanu un ir kļuvušas par neaizstājamu papildinājumu valsts pensiju sistēmām. Ierosinātajā direktīvā būtu jāņem vērā sociālo partneru nozīmīgā loma programmu izveidē un pārvaldīšanā, kā arī tas, ka PKUI darbības pamatprincipiem jāatspoguļo valstu sociālā nodrošinājuma un darba tiesības.

1.4.2. Ņemot vērā būtiskās atšķirības starp pensiju plāniem dažādās dalībvalstīs un fondēto pensiju plāniem, viena visiem piemērojama pieeja nav pareizais ceļš, lai sasniegtu Komisijas mērķus: minētās atšķirības būtiski ietekmē tādos plānos iesaistīto dalībnieku un saņēmēju dažādo statusu, tiesības un gaidas. EESK kritiski attiecas, piemēram, pret priekšlikumu ieviest vienotu veidni informācijas sniegšanai, kas izsūtāma visiem fondēto pensiju plānu dalībniekiem Eiropas Savienībā. Ņemot vērā plašo daudzveidību, Komiteja uzskata, ka nav iespējams izveidot vienu vienīgu veidlapu, kas ikvienam dalībniekam un saņēmējam sniegtu informāciju, kura viņiem ir vissvarīgākā un piemērotākā.

⁽¹⁾ COM(2012) 55 final.

⁽²⁾ Skatīt atzinumu, kas publicēts OV C 299/21, 4.10.2012., 115.–122. lpp. Citstarp EESK norādīja, ka “būtu jāpārdomā ne tikai pensiju fondu pārrobežu darbība un darba ņēmēju mobilitāte, bet arī jautājumi, kas saistīti ar pensiju iestāžu uzraudzību, administratīvajiem izdevumiem un patērētāju informāciju un aizsardzību”.

1.4.2.1. Komiteja uzsver, ka tālejoša fondēto pensiju plānu standartizācija varētu būt dārga un nevis sekmētu to turpmāku attīstību, ko vēlētos EESK, bet gan radītu šo plānu pakāpenisku izzušanu.

1.4.3. Komiteja uzsver, ka pensiju plānu, tostarp fondēto pensiju plānu, kopējais mērķis ir nodrošināt saņēmējiem pienācīgus un stabilus ienākumus. Atbalstu kapitāla tirgiem, tostarp ilgtermiņa ieguldījumus, var uzskatīt tikai par sekundāru mērķi, kas īstenojams ar nosacījumu, ka tas nerada kaitējumu plānu dalībnieku un saņēmēju interesēm. Lai arī Komiteja atbalsta iespēju papildpensiju kapitāla uzkrāšanas institūcijām vairāk ieguldīt "instrumentos, kam ir ilgtermiņa ekonomikas profils", tomēr EESK vienlaikus stingri iebilst pret Eiropas Komisijas priekšlikumu, ka "Dalībvalstis tomēr neliedz institūcijām (..) ieguldīt (..) instrumentos, (..) kuri netiek tirgoti regulētos tirgos, daudzpusējās tirdzniecības sistēmās vai organizētās tirdzniecības sistēmās". Iespēja pastāvīgi un objektīvi izvērtēt plāna aktīvus, kā arī piekļūt uzticamai un atjauninātai informācijai par finansiālo situāciju, kādā ir to vērtspapīru emitents, kuros ir ieguldīti pensiju plāna aktīvi, ir būtisks nosacījums plāna dalībnieku un saņēmēju finansiālajai drošībai. Tomēr dalībvalstīm jābūt brīvai iespējai pēc apspriešanās ar sociālajiem partneriem noteikt vai nenoteikt šajā jautājumā jebkādas ierobežojumus.

1.4.4. Šā atzinuma turpmākajās sadaļās ir sniegts detalizēts izklāsts par iepriekšminētajiem iebildumiem un citām EESK piezīmēm saistībā ar priekšlikumu direktīvai.

2. Komisijas priekšlikums

2.1. Komisijas priekšlikums ir kopš 2005. gada spēkā esošās Direktīvas 2003/41/EK par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību⁽³⁾ pārskatīta redakcija. Ar to vienlaikus kodificē spēkā esošās direktīvas nemainītos noteikumus un veic tajā grozījumus.

2.2. Kā norāda Komisija, minētā priekšlikuma vispārējais mērķis ir atvieglot iekrājumu veikšanu pensijai fondētās pensijas veidā. Komisija arī definē četrus konkrētus mērķus:

- atlikušo piesardzības šķēršļu novēršana pārrobežu PKUI;
- labas pārvaldības un riska pārvaldības nodrošināšana;
- precīzas un atbilstošas informācijas nodrošināšana dalībniekiem un saņēmējiem;
- efektīvai PKUI uzraudzībai nepieciešamo instrumentu nodrošināšana uzraudzītājiem.

2.3. Komisijas priekšlikums tika publicēts 2014. gada 27. martā kā daļa no Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansējuma nodrošināšanai paredzētas instrumentu paketes. Priekšlikuma paskaidrojuma rakstā ir atkārtoti uzsvērtā vajadzība stiprināt PKUI spēju ieguldīt aktīvos ar ilgtermiņa ekonomikas profilu.

2.4. Atbalstot priekšlikumu, Komisija citstarp apgalvo: ja Eiropas Savienībā reglamentējošā sistēma netiks atjaunināta, pastāv risks, ka dalībvalstis izstrādās arvien atšķirīgākus tiesiskos risinājumus, tādējādi radīsies šķēršļi pārrobežu PKUI darbībai un tajā pašā laikā netiks nodrošināts augstāks ES patērētāju aizsardzības līmenis un apjomradīti ietaupījumi. Komisija arī uzskata, ka stabila PKUI regulatīvā sistēma var veicināt PKUI attīstību dalībvalstīs, kurās to patlaban gandrīz nav.

2.5. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm direktīvas īstenošanas radītās vidējās papildu izmaksas vienam dalībniekam būs EUR 22, bet ikgadējās izmaksas vienam dalībniekam – EUR 0,27–0,80.

⁽³⁾ Skatīt OV L 235, 23.9.2003.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Daudzās dalībvalstīs valsts plānu segums ir ticis samazināts, tāpēc pienācīgu pensiju nodrošināšanā aizvien lielāka nozīme būs papildu risinājumiem, ko dalībvalstis bieži atbalsta ar nodokļu atvieglojumiem. Fondētie plāni ir īpaši svarīgi, jo tiem ir tādas iezīmes, ko nenodrošina individuālo pensiju uzkrājumi. Šos plānus pilnīgi vai lielā mērā finansē darba devēji, un tajā pašā laikā tie ir viegli pieejami darba ņēmējiem, tostarp tiem, kuru atalgojums ir zems, turklāt apjomradītu ietaupījumu dēļ šo plānu vienības izmaksas ir zemākas. Pateicoties sociālo partneru pieņemtajiem plāna nosacījumiem, dažkārt papildu pensija tiek uzkrāta pat par tiem laikposmiem, kad darba ņēmējs nevarēja strādāt (piemēram, slimības vai bērna kopšanas atvaļinājuma laikā). Formulējot ieguldījumu politiku, sociālie partneri dažkārt plānos iekļauj ne vien finansiālus kritērijus, bet arī, piemēram, ētiskus, tādējādi izplatot uzņēmumos sev svarīgas vērtības. Tā kā fondētie pensiju plāni pašlaik nodrošina papildu pensiju vien nelielai daļai ES iedzīvotāju (patlaban tiem būtiska nozīme ir tikai dažās dalībvalstīs, un tie nepastāv daudzās citās dalībvalstīs), Komiteja atbalsta iniciatīvu attīstīt PKUI.

3.2. Fondētie pensiju plāni sniedz labumu gan darba ņēmējiem, gan šādu plānu finansētājiem, t. i., darba devējiem. Darba ņēmēju iegūtās pensiju tiesības faktiski ir papildu atlīdzības forma par darbu. Darba devējiem pensiju plāni nozīmē ilgtermiņa attiecību veidošanu ar saviem darbiniekiem. Parasti šādi plāni darbinieku vidū veicina lielāku lojalitāti uzņēmumam un samazina personāla mainību. Tāpēc Komiteja uzsver, ka, pieņemot tiesību aktus šajā jomā, ir jāievēro liela piesardzība, lai papildu finansiālā sloga vai birokrātijas radīšanas rezultātā nemazinātu PKUI pievilcību.

3.3. EESK apzinās, ka Eiropas Komisijas rīcībā patlaban nav tādu instrumentu, ar kuriem iegūt visaptverošu un objektīvu informāciju par plānoto risinājumu izmaksām, un ka tai par pamatu jāizmanto attiecīgo PKUI sniegtā informācija. Tomēr EESK pauž sarūgtinājumu, ka ierosināto noteikumu izmaksas tika pielīdzinātas vidējām izmaksām un turklāt nav sniegta informācija par vispārējās izmaksas veidojošajiem elementiem atsevišķi. Tāpēc nav iespējams konstatēt, cik lielas izmaksas katra priekšlikuma dēļ radīsies darba devējiem un darba ņēmējiem un kādas atšķirības varētu parādīties starp valstīm.

3.4. Ņemot vērā to, ka, pieņemot ierosināto direktīvu, attiecībā uz PKUI tiktu ieviestas jaunas prasības, kas radītu papildu izmaksas, Komiteja mudina ieviest iespēju nepiemērot direktīvu PKUI to izveides sākotnējā posmā (ne vairāk par 12 mēnešiem). Tas ļautu iemaksas veicošajam uzņēmumam izveidot PKUI, neradot tiem relatīvi lielas administratīvas izmaksas jau no paša PKUI darbības sākuma, un vēlāk pieņemt lēmumu, vai uzņēmums vēlas turpināt finansēt savu PKUI vai dod priekšroku pievienoties citai PKUI, kas jau pastāv. EESK uzskata, ka tas varētu ietekmēt darba devēja lēmumu izveidot PKUI.

3.5. Komiteja vēlas uzsvērt sociālo partneru būtisko lomu gan PKUI izveidošanā, gan tās pārraudzībā. Komiteja uzskata, ka sociālo partneru autonomija attiecībā uz pensiju plāna risinājumu noteikšanu noteikti jāsaaglabā. Tiesiskajā regulējumā būtu jānosaka tikai obligātie standarti, kuri būtu jāievēro par plāniem atbildīgajiem partneriem. EESK arī uzsver, ka daudzās dalībvalstīs pastāv ļoti cieša saikne starp fondēto pensiju plāniem, darba tiesībām, sociālā nodrošinājuma tiesībām un noteikumiem, kas nosaka sociālo partneru pienākumus. Lai arī direktīvas priekšlikuma 22. panta 2. punktā ir teikts, ka “[š]i direktīva neskar sociālo partneru nozīmi institūciju pārvaldībā”, tomēr Komitejai rodas iespaids, ka izskatāmajā priekšlikumā tiek mēģināts izstumt sociālos partnerus, kuriem bieži ir ilggadēja pieredze fondēto pensiju plānu izstrādē. PKUI nevar uzskatīt vienkārši par finanšu iestādēm, taču Komisijas priekšlikumā ir piemērota šāda pieeja. Tās arī veido daļu no sociālās drošības tīkla, kuru aktīvi izstrādā un pārvalda sociālie partneri. Tāpēc Komiteja atkārtoti uzsver nostāju, kas ir izklāstīta tās iepriekšējā atzinumā par balto grāmatu⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Minētajā atzinumā Komiteja atbalstīja “darba devēju fondētas pensiju shēmas, ko izveido un pārvalda darba devēji un darba ņēmēju pārstāvji”, un aicināja “Komisiju sniegt atbalstu sociālajiem partneriem, lai palielinātu viņu administratīvo spēju šajā jomā”.

3.6. EESK uzsver, ka attiecības starp PKUI un attiecīgā plāna dalībniekiem un saņēmējiem nevar pielīdzināt attiecībām starp finanšu iestādi un tās klientiem (patērētājiem).

3.7. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas lēmumu neieviešāt tādus fondētu pensiju plānu risinājumus, kas paredzēti, lai saglabātu "vienlīdzīgus nosacījumus ar "Maksāspējas II" nosacījumiem" ⁽⁵⁾, kā ieteikts tās atzinumā par balto grāmatu ⁽⁶⁾. EESK uzsver, ka attiecībā uz kvantitatīvajām prasībām direktīvas projekta noteikumu saskaņošanai ar "Maksāspējas II" nosacījumiem (aktīvu novērtēšanas metodes, kā arī prasība nodrošināt ciešāku korelāciju starp kapitāla summu un riska līmeņiem) ļoti negatīvi ietekmētu fondētu pensiju plānus, jo tiktu paaugstinātas prasības attiecībā uz kapitālu, palielinātos darbības izmaksas un, iespējams, rastos pārtraukumi kapitāla piešķiršanā.

4. Īpašas piezīmes

4.1. *Pārrobežu darbības*

4.1.1. EESK uzsver, ka par pamatu visiem PKUI darbības pārrobežu aspektiem, kas minēti direktīvas priekšlikuma 12. un 13. pantā, jāliek plānu veidojošo darba devēju un attiecīgo darba ņēmēju intereses un pārrobežu darbībai jākalpo viņu interesēm. Tāpēc lēmumu par tādas darbības sākšanu būtu jāpieņem plānu veidojošajiem sociālajiem partneriem.

4.1.2. Komiteja atzinīgi vērtē tādas iespējas ieviešanu, kas ļauj nodot pensiju plānus citām institūcijām citās dalībvalstīs, ja ir saņemta iepriekšēja atļauja no saņēmējas institūcijas kompetentās uzraudzības iestādes, kā arī attiecīgo dalībnieku un saņēmēju apstiprinājums.

4.1.3. Komiteja atbalsta pasākumus, kas paredzēti PKUI darbības pārrobežu aspektu veicināšanai, un uzsver, ka, lai panāktu būtisku attīstību fondētu pensiju jomā, ir ļoti svarīgi popularizēt un vairogt PKUI valstīs, kurās šāds pensiju plāns nepastāv vai tā izveide ir agrīnā posmā.

4.1.4. EESK uzskata, ka atļauja PKUI veikt ieguldījumus citās dalībvalstīs, ievērojot tikai savā piederības valstī spēkā esošos noteikumus, ir atzinīgi vērtējams solis, kas atvieglo PKUI darbību kopējā Eiropas tirgū.

4.2. *Pārvaldība un riska pārvaldība*

4.2.1. Ja vien ir ņemti vērā dažādie papildpensijas kapitāla uzkrāšanas pārvaldības veidi, EESK atbalsta priekšlikumu par lielākas pārredzamības nodrošināšanu attiecībā uz to personu atalgojumu, kuras ieņem nozīmīgus amatus PKUI.

4.2.2. Komiteja uzskata, ka gadījumos, kad aktīvus pārvalda, izmantojot ārpalpojumu, būtu jāpublisko gan atalgojuma noteikumi, gan pārvaldītāja uzņēmuma saņemtā summa, taču ne atsevišķu tā darbinieku atalgojums. Komiteja kritiski vērtē plānu pārredzama atalgojuma politikas principā iekļaut arī to uzņēmumu darbiniekus, kuri pārvalda plānus, izmantojot ārpalpojumus. Tas varētu būtiski apgrūtināt tādu uzņēmumu atrašanu, kas uzņemtos šādus pienākumus, jo īpaši maza pensiju plāna aktīvu pārvaldību.

4.2.3. Komiteja atzinīgi vērtē citus priekšlikumus par papildu regulējuma noteikšanu attiecībā uz pensiju plānu pārvaldības nodošanu ārpalpojumu sniedzējiem un šīs ārpalpojumu izmantošanas uzraudzību, tomēr iesaka ievērot piesardzību, nosakot saistības, kas jāievēro šiem pārvaldības uzņēmumiem.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā ("Maksāspēja II"), (OV L 335/1, 17.12.2009.).

⁽⁶⁾ Komiteja atzinumā par balto grāmatu puda "nopietnas bažas par dažiem priekšlikumiem attiecībā uz aroda pensijām. Tā kā pensiju shēmas būtiski atšķiras no dzīvības apdrošināšanas pakalpojumiem, Komiteja neatbalsta paredzēto PKUI direktīvas pārskatīšanu, kuras mērķis ir saglabāt vienlīdzīgus nosacījumus ar "Maksāspējas II" nosacījumiem, bet gan iesaka pēc apspriešanās ar sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām pusēm ieviešāt īpaši izstrādātus pasākumus pensiju fondu noguldījumu nodrošināšanai."

4.2.4. Attiecībā uz priekšlikumu noteikt kritērijus, kāda persona uzskatāma par piemērotu un atbilstīgu personu institūcijas pārvaldībai un citu svarīgu uzdevumu pildīšanai, EESK uzskata, ka šajos noteikumos būtu jāņem vērā PKUI īpašās iezīmes un sociālo partneru ilggadīgais ieguldījums PKUI pārvaldībā (piemēram, sociālo partneru tiesības PKUI pārvaldības un pārraudzības struktūrās iecelt savus pārstāvjus). Galu galā PKUI nav tipiskas finanšu iestādes, kas ir vērstas uz peļņu, bet gan darba devēju un darba ņēmēju pārraudzītas organizācijas. Pašsaprotamu iemeslu dēļ tās vēlas saglabāt pēc iespējas mazākas organizatoriskās izmaksas. Tāpēc, nosakot prasības attiecībā uz PKUI pārvaldības funkciju veicēju prasmēm, ir jāņem vērā iepriekšminētais, un noteikumi nedrīkst ierobežot sociālo partneru ieguldījumu pensiju plānu pārvaldības procesā vairāk nekā to nosaka pašreizējā sistēma.

4.2.5. Komiteja ierosina vadītāju prasmju novērtēšanas prasības attiecināt uz visu vadības vai pārraudzības struktūru, bet nevis uz atsevišķiem cilvēkiem. Šo priekšlikumu varētu īstenot, ja 23. pantā nošķirtu iestādes vadītājiem noteiktās prasības no prasībām tām personām, kuras pilda citas galvenās funkcijas. Tāds risinājums ļautu sociālajiem partneriem arī turpmāk piedalīties PKUI pārvaldības struktūrās un vienlaikus paaugstinātu prasības personām, kuras ir tieši iesaistītas PKUI statūtos noteiktajā darbībā.

4.2.6. Komiteja uzsver, ka, paredzot PKUI pārvaldības prasības, ir jāņem vērā fondēto pensiju īpašās iezīmes. Šādos plānos piedalās trīs savstarpēji saistītas puses – darba devējs/izmaksas veicošs uzņēmums, darba ņēmējs/plāna dalībnieks un PKUI. No vienas puses, tas nodrošina drošāku sistēmu, pateicoties dažādu pušu veiktajai uzraudzībai, savukārt, no otras puses, tas sarežģī stāvokli, jo tādējādi tiesiskais regulējums par finanšu iestādēm ir jāapvieno ar darba tiesībām, sociālā nodrošinājuma tiesībām un noteikumiem par sociālo partneru sadarbību atsevišķās dalībvalstīs.

4.2.7. EESK pauž gandarījumu par to, ka Eiropas Komisija ir informēta par iespējamajām problēmām, ko var radīt stingrāku PKUI pārvaldības prasību noteikšana, un atbalsta noteikumus, kuri paredz, ka pārvaldības sistēmām ir jābūt samērīgām ar PKUI darbību būtību, mērogu un sarežģītību (22., 24., 25., 26. un 29. pants).

4.2.8. EESK uzskata, ka PKUI prioritātei vajadzētu būt pensiju plānu starpniecību uzkrāto finanšu resursu aizsardzībai un atbilstīga apjoma pensijas nodrošināšanai, ko sekmē pienācīgi līdzsvarota ieguldījumu politika. Ilgtermiņa ieguldījumu atbalstam nevajadzētu aizēnot PKUI galveno mērķi, proti, nodrošināt plāna dalībniekiem ienākumus vecumdienās. Iespēja bieži un objektīvi izvērtēt pensiju plānu aktīvus, kā arī piekļuve precīzai un atjauninātai informācijai par finansiālo situāciju, kādā ir to vērtspapīru emitents, kuros PKUI veic ieguldījumus, ir priekšnosacījumi šo aktīvu drošai ieguldīšanai.

4.2.8.1. EESK pozitīvi vērtē priekšlikumu noteikt, ka dalībvalstis neliedz ieguldīt fondēto pensiju plānu aktīvus instrumentos, kam ir ilgtermiņa ekonomikas profils.

4.2.8.2. Tomēr Komiteja stingri iebilst pret Eiropas Komisijas priekšlikumu, ka “Dalībvalstis tomēr neliedz institūcijām (..) ieguldīt (..) instrumentos, (..) kuri netiek tirgoti regulētos tirgos, daudzpusējās tirdzniecības sistēmās vai organizētās tirdzniecības sistēmās”. EESK atzīmē, ka attiecībā uz plāniem, kuri pamatojas uz definētām iemaksām, veikt ieguldījumus instrumentos, kuru vērtībai nav iespējams nerimtīgi sekot līdzi, būtu plāna dalībniekiem ļoti riskants risinājums. Jebkura pieeja, kuras pamatā būtu šāda ieguldījumu politika, kļūtu nepārredzama, jo nebūtu iespējams dalībniekiem sniegt precīzu informāciju par uzkrāto līdzekļu vērtību un izmaksām, kas paredzamas, sasniedzot pensionēšanās vecumu, – taču tas ir ļoti svarīgs faktors tiem dalībniekiem, uz kuriem gulstas viss ieguldījumu risks. Tomēr EESK uzskata, ka dalībvalstīm jābūt brīvai iespējai pēc apspriešanās ar sociālajiem partneriem noteikt vai nenoteikt šajā jautājumā jebkādas ierobežojumus.

4.2.8.3. EESK atbalsta PKUI iespējas ieguldīt ilgtermiņa infrastruktūras projektos. Tomēr tā uzskata, ka ieguldīšana bez kvantitatīviem ierobežojumiem šādos projektos būtu jāatļauj tad, ja tiek izmantoti publiski tirgojami finanšu instrumenti (piemēram, akcijas vai obligācijas), vai arī finanšu mehānismi, kas ir brīvi pieejami finanšu tirgū (piemēram, dažādi ieguldījumu fondu veidi, to uzņēmumu publiskā apgrozībā esošas akcijas, kuri veic tiešus ieguldījumus ilgtermiņa projektos).

4.2.9. EESK ierosina Komisijai apsvērt iespēju grozīt direktīvas projekta 20. panta 1. punkta d) apakšpunktu, kurā izklāstīti noteikumi par ieguldījumiem atvasinātos instrumentos. Pēc Komitejas domām, pamatojoties uz krīzē gūto pieredzi, būtu pamats ierobežot pašreizējo, ļoti vispārīgo noteikumu, ar kuru saskaņā PKUI var ieguldīt atvasinātos instrumentos, ja tas "atvieglo portfeļa efektīvu pārvaldīšanu".

4.2.10. Komiteja pilnīgi atbalsta depozitāriju ieviešanu plāniem, kuru dalībnieki un saņēmēji pilnībā uzņemas ieguldījumu risku, un uzskata, ka depozitāriji ir būtiski instrumenti kolektīvo ieguldījumu iestāžu aktīvu aizsardzībai mūsdienās.

4.2.11. EESK atbalsta prasību nodrošināt efektīvu aktuāra funkciju plānos, kuru dalībnieki un saņēmēji neuzņemas visus risku veidus.

4.3. Informācija dalībniekiem un saņēmējiem

4.3.1. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka atbilstīgi tās iepriekš sniegtajiem ieteikumiem ir izvirzīta prasība nodrošināt dalībniekiem un saņēmējiem plašāku informācijas klāstu. Tā arī atbalsta tādas prasības ieviešanu, kas paredz, ka PKUI pienākums ir vismaz reizi 12 mēnešos sniegt pamatinformāciju, piemēram, par plāna garantijām, kopējām iemaksām, plāna dalības maksām, ieguldījuma profilu, iepriekšējiem rezultātiem un pensiju aplēsēm.

4.3.2. Komitejai ir nopietnas šaubas par to, vai ierosinātā doma nodrošināt saņēmējam divas lappuses garu standartizētas informācijas paziņojumu ar skaidru izkārtojumu ir īstenojama. Dažādi fondēto pensiju plāni dalībniekiem rada atšķirīgus riskus, un atšķiras arī šo plānu dalībnieku gaidas attiecībā uz nākotnes pensijām. Turklāt noteikumus par fondēto plānu uzkrāto līdzekļu izmaksu bieži nosaka dalībvalstu tiesiskais regulējums. Šie faktori būtu jāatspoguļo informācijā, kas tiek nosūtīta šādu plānu dalībniekiem un saņēmējiem. Tāpēc EESK lūdz grozīt ierosinātos noteikumus tā, lai plāna dalībniekiem nosūtītās informācijas veidnes standartizēšana notiktu vairākos posmos un lai procesa gaitā galīgo veidnes saturu varētu noteikt elastīgi. Sākotnējā posmā būtu jāsāk darbs pie tādu veidņu izstrādes, kurās ir iekļauta dažāda veida informācija (vismaz divi modeļi, pamatojoties uz definētu iemaksu un definētu izmaksu koncepcijām). Pēc tam tie būtu jāizmēģina izvēlētajās dalībvalstīs vai PKUI, un tikai tad, kad būs apkopota attiecīgā pieredze, būs iespējams sākt darbu pie 54. pantā minētā deleģētā akta.

4.3.3. Komiteja uzskata, ka galu galā būtu jābūt vismaz divām informācijas veidnēm – vienai definētu iemaksu plāniem un otrai definētu izmaksu plāniem. Turklāt katrai dalībvalstij jābūt iespējai minētajā veidnē pievienot vairākus informācijas ierakstus, kas ir būtiski plāna dalībniekiem vai saņēmējiem un atbilst valsts līmeņa noteikumu īpašajām iezīmēm.

4.3.4. EESK uzskata, ka daudzi no ierosinajiem noteikumiem nav pietiekami precīzi un var maldināt dalībniekus un saņēmējus, nevis sniegt tiem precīzu informāciju.

4.3.4.1. Pats šī dokumenta nosaukums (pensijas kapitāla pārskats) ir mulsinošs – labākajā gadījumā tas būs prognozētā pensijas kapitāla pārskats. Tāpēc dokumentu vajadzētu saukt, piemēram, par "Pašreizējām pensijas prognozēm".

4.3.4.2. Direktīvas priekšlikuma 48. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēta iespēja sniegt dalībniekiem informāciju par "pilnām garantijām". Tas ir maldinošs termins, kas iespējamajiem dalībniekiem nesniedz nekādu priekšstatu par pesimistiskajām izredzēm gadījumā, ja darba devējs/PKUI iemaksas veicošais uzņēmums bankrotē. Pastāv iespēja, ka šāda bankrota rezultātā izmaksu veikšana saņēmējiem pensiju plāna ietvaros nebūs iespējama. Tajā pašā laikā 48. panta 2. punkta d) apakšpunktā Komisija atsaucas uz "pabalstu samazināšanas mehānismiem", kas ļauj apšaubīt pilnas garantijas pastāvēšanu.

4.3.5. Komiteja mudina Komisiju ievērot īpašu piesardzību 54. pantā minētā deleģētā akta izstrādē, ņemot vērā šāda risinājuma iespējamās izmaksas. Nedrīkst pieļaut, ka slogs, ko rada vajadzība apkopot plāna dalībniekiem paredzēto informāciju vai pakalpojumu papildizmaksas, kas izriet no vajadzības sniegt papildu skaidrojumus gadījumā, ja Eiropas vienveida veidne neatbilst konkrētā plāna īpašajiem apstākļiem, būtiski palielina PKUI izmaksas. Tāpēc, nosakot prasības attiecībā uz plānu dalībniekiem paredzēto informāciju, EESK iesaka Komisijai ņemt vērā to plānu būtību, kuros šie dalībnieki piedalās.

4.4. PKUI darbības pārraudzība

4.4.1. Ņemot vērā iepriekšējās interpretācijas problēmas, ko radīja dalībvalstu atšķirīgās pārraudzības prakses, Komiteja atzinīgi vērtē centienus skaidrāk noteikt tās finansiālās darbības jomas, uz ko attiecas pārraudzība, un nošķirt tās no jomām, uz kurām attiecas sociālā nodrošinājuma un darba tiesības.

4.4.2. EESK arī atbalsta plānus noteikt stingrākus noteikumus attiecībā uz starpiestāžu informācijas apmaiņu starp kompetentajām iestādēm, kas pārrauga fondēto pensiju plānus.

4.4.3. EESK uzskata, ka priekšlikums palielināt uzraudzības pilnvaras attiecībā uz PKUI ir racionāls, un tas varētu ietvert papildu informācijas prasības. Ierosinātās direktīvas noteikumi šajā jomā ir nodrošinājuši pienācīgu elastības līmeni, sniedzot iespēju pielāgot konkrētus pārraudzības pasākumus atsevišķiem gadījumiem.

Briselē, 2014. gada 10. jūlijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*
